

**DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENT**

Næringsministeren

Kontroll- og konstitusjonskomiteen
Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

18/2246-3

23. april 2018

Innovasjon Norge (IN) – svar på spørsmål fra Kontroll- og konstitusjonskomiteen

Jeg viser til brev fra Kontroll- og konstitusjonskomiteen av 10. april 2018 med syv spørsmål knyttet til Nærings- og fiskeridepartementets eierstyring av Innovasjon Norge og om denne er i tråd med prinsippene for god eierstyring nedfelt gjennom Stortingets behandling av Meld. St. 27 (2013–2014) Et mangfoldig og verdiskapende eierskap (eierskapsmeldingen).

Som det fremgår av eierskapsmeldingen, skal det statlige eierskapet utøves profesjonelt og forutsigbart innenfor rammen av norsk selskapslovgivning og annet lovverk, basert på allment aksepterte eierstyringsprinsipper og med bevissthet om skillet mellom rollen som eier og andre roller staten har. Måten staten opptrer på som eier, har stor betydning for tilliten til norske selskaper med statlig eierandel og det norske kapitalmarkedet. Jeg har stor oppmerksomhet knyttet til dette.

Statens ti prinsipper for eierstyring fremgår av eierskapsmeldingen. To av prinsippene er slik jeg ser det særlig relevante i denne sammenhengen. Prinsipp 3 lyder slik: «*Eierbeslutninger og vedtak skal foregå på generalforsamling [for Innovasjon Norge: foretaksmøte]*» og prinsipp 7 «*Styret har det overordnede ansvaret for forvaltningen av selskapet og skal herunder ivareta en uavhengig kontrollfunksjon overfor selskapets ledelse på vegne av eierne*».

Samtidig er det ordinært med en eierdialog utenom generalforsamling/foretaksmøte . Det følger bl.a. av Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse (NUES) pkt. 13 at «*i tillegg til dialogen med eierne i generalforsamlingen bør styret legge til rette for at aksjeeiere kan kommunisere med selskapet også utenfor generalforsamlingen. Dette vil øke styrets kunnskap om løpende forhold vedrørende selskapet som aksjeeiere er særlig opptatt av*».

Eierdialogen er et sentralt virkemiddel for at eierne skal kunne ta opp forhold de mener selskapet bør vurdere, uttrykke eiernes overordnede forventninger og for at selskapet kan ta opp forhold der de anser det som hensiktsmessig å være kjent med eiernes synspunkter.

I tråd med dette fremgår det av den nærmere omtalen av prinsipp 3 i eierskapsmeldingen at rammene for eierstyring ikke er til hinder for kontakt mellom eier og selskapene utenfor foretaksmøtene. Dette er en forutsetning for å få informasjon om virksomheten og er et viktig element i utøvelsen av eierskapet. Det fremgår videre at rammene heller ikke er til hinder for at staten i møter med selskapene tar opp forhold som selskapene bør vurdere i tilknytning til sin virksomhet og utvikling. Eventuelle synspunkter staten formidler i slike møter, er å betrakte som innspill til selskapets administrasjon og styre.

Svar på komiteens spørsmål:

1. Hvordan og når har det vært kontakt mellom departementet og styreleder om daglig leders stilling før samtalen mellom statsråden og styreleder? Foreligger det korrespondanse? Denne bes i tilfelle oversendt kontroll- og konstitusjonskomiteen. Komiteen ber spesielt om å få oversendt departementets logg fra samtalen mellom statsråden og styreleder den 1. mars 2018, om nødvendig unntatt offentlig innsyn. Det vises til Grunnloven § 75 f og Stortingets forretningsorden § 50.

Svar:

I desember 2017 tok styreleder i Innovasjon Norge Per Otto Dyb kontakt med departementet og redegjorde per telefon 15. desember og i møte i departementet 19. desember for sitt syn på forholdet til administrerende direktør og styrets eventuelle vurderinger. Departementet ga tilbakemelding om at det ikke hadde synspunkter på styrets vurderinger av administrerende direktør. Styreleder ba også om et møte med daværende næringsminister Monica Mæland. Et slikt møte ble gjennomført 12. januar 2018. Styreleder informerte der om at han ville foreslå for styret en prosess for å se på ledelsen av selskapet. Statsråden ga på møtet uttrykk for at hun ikke hadde synspunkter på styrets eventuelle arbeid med å vurdere administrerende direktør. Statsråden oppfordret styreleder til å være grundig og ordentlig i alt styret gjør.

31. januar 2018 tok styreleder initiativ til en telefonsamtale med departementet. Her redegjorde han blant annet for at administrerende direktørs stilling ville bli tema på styremøte 1. mars 2018. Departementet understreket i samtalen at ansettelse av administrerende direktør er styrets ansvar, men ba ham tenke nøye gjennom begrunnelse, prosess og eventuelle konsekvenser for øvrig av en eventuell beslutning i styret.

10. februar 2018 tok lederen av Innovasjon Norges valgkomité kontakt med styreleder og informerte om at valgkomiteen ville innstille på et skifte av styreleder på foretaksmøtet berammet til 3. mai.

2. Når ble departementet kjent med at styret i Innovasjon Norge vurderte stillingen til daglig leder?

Svar:

Departementet ble første gang gjort kjent med styreleders vurdering av at styret burde vurdere stillingen til administrerende direktør 15. desember 2017. 31. januar 2018 informerte styreleder om at han ville sette saken opp på agendaen på et styremøte. I den samtalen kom det frem at styret, eller deler av styret, allerede hadde hatt foreløpige diskusjoner om temaet, men ikke at det formelt var satt på dagsorden i et styremøte. Departementet ble også informert i den første telefonsamtalen 28. februar 2018 om at styreleder ville sette saken på dagsorden på styremøtet 1. mars 2018.

Det var styreleder som tok opp saken med departementet. Jeg er ikke kjent med hvorvidt styreleders syn var sammenfallende med styrets samlede syn.

3. På hvilken måte har dialogen med styrets leder om dette temaet foregått, og har departementet på noe tidspunkt gitt uttrykk for om styret bør eller ikke bør slutføre sitt arbeid?

Svar:

Hvordan dialogen med styreleder har foregått, er redegjort for i svar på spørsmål 1. Fra departementets side har det hele tiden ligget til grunn, og ved flere anledninger vært understreket, at vurderinger av ansettelsesforholdet til administrerende direktør er styrets ansvar. Departementet ga uttrykk for et synspunkt på valg av tidspunkt for å vurdere en eventuell prosess.

Departementet har ikke på noe tidspunkt instruert styret i dialogen med styreleder. Dette har eier heller ikke anledning til, bortsett fra på foretaksmøtene. Departementet har imidlertid gitt uttrykk for et synspunkt om hva som var riktig tidspunkt for en prosess for vurderinger av administrerende direktør. Departementets syn var at vurderinger av, og ev. konklusjoner om, administrerende direktør burde ivaretas av et nytt styre. Det vises her til omtalen innledningsvis av prinsipp 3 i eierskapsmeldingen, der det fremgår at rammene for eierstyring ikke er til hinder for at staten i møter med selskapene tar opp forhold som selskapene bør vurdere i tilknytning til sin virksomhet og utvikling.

4. Har de øvrige eiere vært informert om og vært innforstått med dialog om dette temaet?

Svar:

Staten eier 51 prosent av Innovasjon Norge og fylkeskommunene eier 49 prosent. Fylkeskommunene har en administrativ eiergruppe med representanter fra tre fylker. KS har en sekretariatsfunksjon for den administrative eiergruppen, og den administrative eiergruppen rapporterer til arbeidsutvalget for fylkesordførerkollegiet. Fylkeskommunenes eierstyring av Innovasjon Norge utføres av hver enkelt fylkeskommune.

28. februar 2018 hadde departementet to telefonsamtaler med styreleder. Departementet viste til at det var orientert om at han ikke ville bli foreslått gjenvalgt av valgkomiteen og viste til møtene og samtalene han hadde hatt med departementet hvor han hadde tatt opp administrerende direktørs stilling. Departementet spurte om hvordan styret la opp til å håndtere dette. I samtalene kom det frem at styreleder la opp til å starte en prosess med å vurdere administrerende direktørs stilling på styremøtet 1. mars 2018. Det ble fra departementets side uttrykt at det ville være naturlig at et spørsmål om administrerende direktørs stilling håndteres av et nytt styre. Styreleder ga uttrykk for at han så dette som en innblanding i styrets ansvar og et signal om mistillit, og at han i tilfelle måtte trekke seg som styreleder.

Det ble deretter avholdt et telefonmøte mellom styreleder og meg 1. mars. Dette kom i stand etter at styreleder i en e-post til departementets postmottak kvelden 28. februar ba om et slikt møte. Styreleders bakgrunn for å be om dette var ifølge e-posten at *«[s]aken handler om et punkt som skulle vært diskutert i styremøte i Innovasjon Norge i morgen, men som vi i dag ble instruert av departementet om ikke å sette på agendaen.»*

I møtet ga styreleder uttrykk for at ansettelse av administrerende direktør er styrets ansvar. Jeg viste til at han var informert om valgkomiteens arbeid og ga uttrykk for at vurderinger av administrerende direktør bør ivaretas av et nytt styre. Styreleder ga uttrykk for at dette satte styret og ham i en vanskelig situasjon, og at det ikke var noe problematisk med at prosessen ble satt i gang med en avtroppende styreleder. Til dette svarte jeg at min vurdering var at det ville kunne være problematisk at avtroppende styreleder håndterer en slik prosess, men også at jeg aksepterte at styreleder var uenig. Jeg understreket at dette ikke innebar at styret var satt under administrasjon. Styreleder ga uttrykk for at han oppfattet meg slik at han har større frihetsgrader enn foregående samtaler med departementet ga inntrykk av. Jeg presiserte da at budskapet er det samme som departementet har formidlet tidligere og gjentok at største eier ikke ser det som naturlig at avtroppende styreleder setter i gang en prosess for å bytte administrerende direktør nå, men at dette vurderes av et nytt styre.

Vedlagt oversendes kopi av:

- e-post fra styreleder Dyb til departementets postmottak 28. februar der han ba om møte med statsråden, som det er vist til over
- tekstmeldinger mellom Dyb og assisterende departementsråd datert 31. januar, 28. februar og 1. mars 2018
- departementets logg fra telefonmøte med Dyb 1. mars 2018, som komiteen har bedt eksplisitt om, og fra departementets øvrige samtaler med styreleder fra og med 15. desember 2017 til og med 1. mars 2018
- logg fra telefonsamtaler med leder i fylkesordførerkollegiet Tore O. Sandvik 28. februar og 5. mars 2018, jf. svar på spørsmål 4 nedenfor
- e-post fra Dyb av 4. mars 2018 om fratredelse som styreleder

Jeg understreker at loggene inneholder departementets interne, ikke omforente gjengivelse av samtaler med personer utenfor departementet. Jeg ber om at loggene fra disse samtalene unntas offentlighet.

Departementet har to faste årlige møter med styreleder i Innovasjon Norge, hvor også den administrative eiergruppen til fylkeskommunene er representert. Det er også jevnlig møter mellom fylkeskommunenes administrative eiergruppe og departementet. Disse møtene er i hovedsak saksforberedende til eierstyringen på foretaksmøtet, utveksling av informasjon og dialog om rammeverk for håndtering av ulike sider av eierskapsoppfølgingen. Forberedelse av styrevalg håndteres i selskapets valgkomité som er valgt av alle eierne.

Departementet har ikke oversikt over fylkeskommunenes dialog med styret i Innovasjon Norge, utover møtene som er beskrevet over og at det i møte med eierne og styreleder 22. november 2017 ble informert om at det var planlagt et møte med representanter for politisk ledelse i fylkeskommunene og styreleder i januar 2018. Dette møtet ble, etter det departementet erfarer, ikke avholdt.

Mellom de to telefonsamtalene med styreleder 28. februar 2018, jf. svar på spørsmål 1 over, kontaktet departementet leder i fylkesordførerkollegiet Tore O. Sandvik for å orientere om departementets kontakt med styreleder. Han ble da orientert om informasjonen departementet hadde fått fra styreleder samme dag, og om departementets syn på tidspunktet for en prosess med å vurdere administrerende direktør.

5. mars 2018 ble det tatt ny kontakt med leder av fylkesordførerkollegiet som følge av at Per Otto Dyb hadde gitt valgkomiteen beskjed om at han trakk seg som styreleder. Departementet ønsket å ha dialog om situasjonen og informere om at departementet ville ta kontakt med styrets nestleder for å forsikre seg om at hun ville lede styrets arbeid videre og sikre at styret var beslutningsdyktig. Departementet fikk for øvrig avklart dette med nestlederen i styret senere samme dag.

5. Hvorfor mener statsråden det eventuelt er uheldig å skifte styreleder og daglig leder samtidig, når det var nettopp det som skjedde ved forrige skifte av daglig leder?

Svar:

Overlapp mellom periodene til styreleder og administrerende direktør bidrar til kontinuitet i ledelsen av et selskap. Som hovedregel er det derfor en fordel å unngå at både styreleder og administrerende direktør skiftes samtidig.

Forvaltningen av selskapet er styrets ansvar, og det er styret som skal sørge for en forsvarlig organisering av virksomheten, herunder å tilsette administrerende direktør og eventuelt si opp eller avskjedige administrerende direktør. Dette er blant de mest sentrale oppgavene et styre gjør i sin forvaltning av selskapet. I alle selskaper vil det være behov for et nært samarbeid mellom styreleder og daglig leder. Det innebærer at det normalt vil være hensiktsmessig at den styrelederen som skal arbeide nært sammen med daglig leder i årene fremover, har ansvar for eventuelle endringer. Styreleder ga departementet tilbakemelding om at han ønsket å starte en prosess i styret med å vurdere administrerende direktør 1. mars 2018, to måneder før det planlagte foretaksmøtet 3. mai 2018. Min vurdering er at en styreleder som presumtivt skal avgå, bør tenke nøye gjennom behovet for å foreta en så

vesentlig endring for selskapet, så kort tid før et nytt styre skal overta den videre forvaltningen av selskapet.

Det var på denne bakgrunnen jeg ga uttrykk for det synspunktet som er orientert om over. Det er opp til styret å vurdere slike innspill og veie dem opp mot andre hensyn. Jeg var, også som beskrevet over, tydelig på at mitt synspunkt var å betrakte som et innspill, at jeg respekterte at styreleder kunne ha et annet syn og det ikke innebar en instruksjon som ville sette styret under noen form for administrasjon.

Som omtalt overfor er det departementets generelle vurdering at det ikke er naturlig at en styreleder som ikke er innstilt til gjenvalg, leder en prosess knyttet til ansettelsesforholdet til daglig leder. Når det gjelder forrige skifte av administrerende direktør, må eventuelle nærmere spørsmål stilles til daværende ansvarlige statsråd. Meg bekjent startet det daværende styret prosessen med å skifte administrerende direktør på et langt tidligere tidspunkt i forhold til kommende foretaksmøte.

6. Har det i departementet skjedd en endring i holdningen til styrets vurdering av daglig leder etter regjeringsendringene i januar, og i tilfelle med hvilken begrunnelse?

Svar:

Det har ikke vært noen endringer i departementets vurdering av disse spørsmålene. Den etablerte rolledelingen mellom styret, administrasjonen og eierne har hele tiden ligget til grunn, herunder at det er styrets ansvar å vurdere administrerende direktør i Innovasjon Norge, i tråd med prinsippene for god eierstyring og bestemmelsene i lov om Innovasjon Norge om dette. Da det ble klart at valgkomiteen ikke innstilte på gjenvalg av styreleder, var det imidlertid min vurdering at det var særlig viktig at styret vurderte om det var riktig tidspunkt å vurdere administrerende direktør. Departementet ga da uttrykk for sitt synspunkt på prosessen.

7. Mener statsråden i ettertid at prosessen kunne vært håndtert på en annen måte?

Svar:

Departementet, andre eiere og styrene er avhengig av en god og åpen dialog for å ivareta sine roller på en god måte. Slik dialog krever kunnskap og bevissthet både hos eiere og i styrene om rammene for denne dialogen. Departementet arbeider jevnlig for å bidra til bevissthet om rammene for dialogen. Eierstyringsprinsippene med kommentarer fremgår av eierskapsmeldingen, og departementet tar dem opp som tema i ulike sammenhenger, for eksempel i dialog med det enkelte styre, i de årlige seminarene for styreledere, de årlige seminarene for nye styremedlemmer og i samlinger som arrangeres for ansatte i departementer som forvalter statens eierskap i selskaper. Det at statens eiermyndighet bare utøves på selskapenes generalforsamlinger eller foretaksmøter, og at eventuelle synspunkter på selskapets virksomhet som staten tar opp i andre møter er å betrakte som innspill til selskapenes styrer, er slik departementet oppfatter det godt kjent og tydelig beskrevet i eierskapsmeldingen.

Jeg takket ja til møte med styrelederen i Innovasjon Norge 1. mars 2018 da han anmodet om det. I min samtale med styreleder var jeg klar på at synspunkter formidlet i samtalen ikke innebar at styret var satt under administrasjon, og at jeg aksepterte at han var uenig i min vurdering av ulempene ved tidspunktet for å starte en prosess.

Jeg tar til etterretning at det er kommet frem ulike oppfatninger av hvordan innspill fra departementet som eier i dialogen med styreleder i Innovasjon Norge skal forstås. Det er ikke en ønsket situasjon, og det er naturlig at både vi som eier og styret ser nærmere på hva vi kan lære av de erfaringene som er gjort i denne saken.

Med hilsen

Torbjørn Røe Isaksen

